

Fetma – en kronisk sjukdom/ funktionshinder

Hur hanterar vi det?

Christina Fleetwood,
Maj 2010

Ansvar för personer med grav
övervikt låg tidigare på staten
via Riksförsäkringsverket

Behandlingsenheter i
Nynäshamn och Tranås

1999 beslöt riksdagen att flytta över
ansvaret från staten till landstingen

I samband med detta förklarades
tillstånd med BMI > 30 som fetma
och definierades också som en
kronisk sjukdom

Socialstyrelsens definition (okt-2007)

Funktionsnedsättning

nedsättning av fysisk, psykisk eller
intellektuell funktionsförmåga

En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara av bestående eller av övergående natur.

Socialstyrelsens definition (okt-2007)

Funktionshinder

begränsning som en funktionsnedsättning
innebär för en person i relation till
omgivningen

Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen.

Kontrasterande sätt att se på funktionshinder

- Funktionshinder är en avvikelse och skiljer sig därför från den normala
- Funktionshinder och normalitet är sammanlänkade med varandra, funktionshinder är bara en "annorlunda normalitet".

Generellt så lever vi i ett normaliserande samhälle

Normativitetsregler

Avvikelser som anses icke-normala t.ex.

- Att skada eller döda andra människor
- Att stjäla
- Att ha sex med minderåriga
- Att begå våldtäkt
- Att missbruka droger
- Att leva papperslös utan legal eller officiell status
-
- Att vara funktionshindrad
- etc

Normalitetsregler

Avvikelser som anses normala, t.ex.

- Att vara invandrare
- Att leva i en homosexuell relation
- Att få barn genom iv-befruktning eller genomgå abort
- Att vara arbetslös
- Att använda alkohol eller droger
- Att läsa pornografi
- Att vara funktionshindrad etc

Men naturligtvis i moderation.....

Definitioner av funktionsnedsättning kan se olika ut beroende på perspektiv och på vad man vill belysa

Funktionell definition - fokus på funktionella begränsningar hos individen

Relativ eller miljörelativ definition – personens möjlighet att fungera i relation till sin miljö

Social modell – fokus på barriärer i samhället

Administrativ definition – avgöra om personen har rätt till insatser

Subjektiv definition – hur individen själv upplever och beskriver sin funktionsnedsättning (Lars Grönvik 2007)

Sociala, psykologiska och
biologiska perspektiv på
funktionshinder,
Begrepp och teoribildning

Funktionshinder baseras på en
enskild individs situation – diagnos

Medicinskt kliniskt perspektiv

Kallas också individuell essentialism

Medicinska modellen

Ett kontextuellt inflytande skapar ett
funktionshinder, t.ex. barriärer,
förtryck

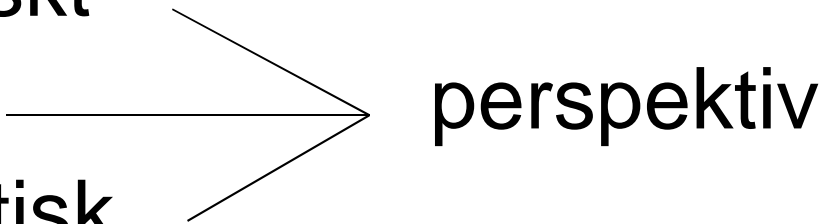
Socialt samhälleligt perspektiv

Kallas också social essentialism

Sociala modellen

Funktionshinder är en social konstruktion
baserad på komplexa interaktioner
mellan individen och sociala/samhälleliga
faktorer

Konstruktionistiskt
Postmodernt
Poststrukturalistisk

perspektiv

Den idag existerande Nordiska politiska
uppfattningen av funktionshinder

Den relationella definitionen

Den relationella definitionen

Funktionshinder förstås inte som något som orsakats eller skapats av den individuella funktionsnedsättningen eller av barriärer/förtryck utan som ett resultat av en social, språklig, diskursiv eller kulturell konstruktion.

Den sociala konstruktionen
av funktionshinder sker både
i relationen mellan
individen och omgivningen
och
i relationen mellan individer

Marginaliseringsprocesser

Process	Beskrivning
Identifiering	Identifiering och klassificering av vissa egenskaper hos individen
Omdefiniering	Definition av individen på grundval av dessa egenskaper
Kollektivisering	Individens egenskaper överförs på hela gruppen
Ansvarsöverföring	Individen eller gruppen görs ansvariga för dessa egenskaper och för den sociala situationen de skapar
Specialisering	Specialiserade samhällsorgan skapas för att ta hand om den problematik som individen eller gruppen utgör
Institutionalisering	Individerna eller grupperna definieras utifrån ovan nämnda processer och får en identitet som uppfattas som legitim

Fem variationer av relationsperspektivet

1. Hör samman med

WHO/ICIDH-perspektivet (1980)
impairment – disability – handicap

WHO/ICF (2001)
body structure – activity – participation

miljöfaktorer

2. Kritisk realism

Individuella och sociala
fenomen förstås utifrån strata av
verklighet:
samhällelig/social nivå
psykologisk nivå
biologisk nivå
molekylär nivå

Kroppslig dysfunktion
producerar/skapar
funktionsnedsättning
vilket påverkar graden av
funktionshinder

3. Hör samman med **specialpedagogik**, baseras på distinktionen mellan kategorisk och relationsperspektiv

Kategori: Behovet av att urskilja olika
avvikande individer från de normala

Relationsperspektiv: I stället för att
kategorisera elever med svårigheter –
förstå elever i svårigheter

4. Funktionshindrade
observeras olika (ser olika ut)
när de observeras
utifrån olika system

(utifrån-perspektiv)

<i>Perspektiv</i>	Bio- medicinskt	Psyko- dynamiskt	Social- konstruktivi- stiskt	Brukar- perspektiv
<i>Begrepp</i>	Omsorg	Omsorg	Delaktighet	Empower- ment
<i>Metoder</i>	Medicinsk behandling	Samtals- behandling	Rehabilite- ring	Återhämt- ning

Figur: David Matscheck, 2006

- **Medicinskt perspektiv:**
sjukdom/defekt, malfunction,
funktionsnedsättning eller objekt för
behandling
- **Ekonomiskt perspektiv:**
brist på ekonomiska resurser, fattigdom
- **Kulturellt/estetiskt perspektiv:**
fulhet, defekt kropp, utmaning till gällande
estetiska ideal

5. Kritisk tolkning

hänger ihop med kritisk realism och
systemteori

kombinera analyser av både individuella och
sociala aspekter av funktionshinder och
presentera dessa resultat

ofta i form av metaforer

Omöjligt att förstå
funktionshinder utan att studera
interaktionen mellan individen
och kontexten

Identitet –

bilden av vad jag är grundas i
känslor av:

- Jämlikhet
- Självbestämmande
- Delaktighet
- Inflytande
- Integrering

Maktutjämning

Minskar problemet att
funktionshindrade har ett
maktunderläge gentemot
personal och beslutsfattare

INDIVIDUELL ELLER MEDICINSK MODELL	SOCIAL MODELL
<p>Handikapp som personlig tragedi</p> <p>Personligt problem</p> <p>Individuell behandling</p> <p>Medicinskt perspektiv</p> <p>Professionell dominans</p> <p>Professionell sakkunskap</p> <p>Anpassning</p> <p>Individuell identitet</p> <p>Fördomar</p> <p>Vård</p> <p>Kontroll</p> <p>Individuell anpassning</p>	<p>Handikapp som socialt förtryck</p> <p>Socialt problem</p> <p>Social handling</p> <p>Självhjäl</p> <p>Individuellt och kollektivt ansvar</p> <p>Personlig erfarenhet</p> <p>Bekräftelse</p> <p>Kollektiv identitet</p> <p>Diskriminering</p> <p>Rättigheter</p> <p>Valmöjligheter</p> <p>Social förändring</p>

Oliver 1996, ur Barnes & Mercer 2000, s. 87).

Förbättrade livsvillkor genom ökad empowerment

Idealet är
självhjälps och medborgarskap
och politisk aktivitet är ledord.

Motsatsen till empowerment - Paternalism

Anställda "hjälpare" har uppdraget att "ta hand om" de "hjälp sökande" och "experter" planerar och utvärderar de olika "insatserna" som ska förbättra människors liv.

Den nationella handikapplanen

”Från patient till medborgare”

Antogs 2000 med syfte att
förverkliga sina mål till 2010

Mål för handikapplanen

- Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhällslivet för människor med funktionshinder
- Att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionshinder
- Att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Vad menas med tillgänglighet

Fysisk tillgänglighet:

Ta sig fram i byggnader – inklusive talarpodiet -
resa t/fr arbetet, delta i kultur och fritid
allergi – alternativ kost.

PBL - Plan och Bygglagen

Boverket

Undanröjande av enkla hinder

Kommunikativ tillgänglighet:

Tolkar, fungerande teleslingor

God akustik och belysning

Webbplatser måste vara utformade så
att de är tillgängliga

Informativ tillgänglighet:

Tryckt och digital information –
punktskrift

Lättläst, kassett eller diskett

Psykosocial tillgänglighet:

Attityder och bemötande

10 års utbildning

.....

och det enda dom

vill ha är ett

gott bemötande

?

Det kollektiva bemötandet

Den nationella synen på
rättigheter för personer med
funktionsnedsättning

Lagar:

RF, FL, LSS, LASS, SoL, HSL

Det organisatoriska bemötandet

Hur enskilda befattningshavare tolkar
och tillämpar lagarna

Kompetens

Realistisk resursfördelning

Samordning

Politisk vilja till förändring

Det individuella bemötandet

Förmågan att uttrycka empati i
det individuella mötet